

Decyzja
Prezydium KK
nr 25/21

ws. projektu umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021- 2027 w Polsce

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ” Solidarność” dokonując oceny *projektu umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021- 2027 w Polsce* (zwanej dalej projektem umowy partnerstwa) przedstawia następujące uwagi o charakterze fundamentalnym:

1. Umowa partnerstwa jest dokumentem kluczowym nie tylko z powodu znacznych środków przeznaczonych na działania służące realizacji sześciu głównych celów, ale przedstawia diagnozę aktualnej sytuacji, która powinna ulec znaczącej zmianie dzięki odpowiednio zaprojektowanym interwencjom na poziomie krajowym i regionalnym. Przedstawione analizy bieżącej sytuacji w wielu obszarach nie są optymistyczne np. dotyczące stanu demografii (cyt.: „*problem depopulacji dot. 70% miast średnich i 67% miast małych, spośród 39 miast powyżej 100 tys. mieszkańców jedynie w 6 wystąpi niewielki wzrost liczby ludności. Szacuje się, że pomiędzy 2015 a 2040 r. liczebność osób w wieku co najmniej 80 lat i więcej zwiększy się dwukrotnie.*

Przed Polską wiele wyzwań, a ich realizacja powinna sięgać poza projektowaną perspektywę 2021- 2027. Ważne jest zatem takie zaplanowanie wydatkowania środków, które będzie wpływać na rozwój gospodarki oraz jakość życia obywateli w dłuższym okresie. Należy zatem podjąć działania zarówno na szczeblu krajowym jak i unijnym, aby wypracować mechanizmy zapewniające zwiększenie efektywności aktualnie planowanych programów. Zbyt rozproszone działania, obejmujące dużą ilość priorytetów i wskazujące niewymierne efekty finalne mogą być powodem obniżenia efektywności programów.

2. Projektowana umowa partnerstwa nie odwołuje się do zasady partnerstwa i roli partnerów społecznych w przyszłej perspektywie co nie jest do zaakceptowania. Projekt umowy partnerstwa oprócz treści, która ma być wkładem do umowy partnerstwa (zamieszczona w ramach) przekazywanej do KE zawiera diagnozę sytuacji. Mając to na uwadze rozczarowuje fakt, że nie znajdujemy ani w tych właściwych miejscach ani w diagnozie wskazania na istotną rolę związków zawodowych oraz dialogu społecznego w przyszłej perspektywie.

Z doświadczeń poprzednich perspektyw wynika, że ujęcie nakładów na wzmacnianie potencjału partnerów społecznych w pomocy technicznej np. w POWER nie pozwala na jednoznaczną interpretację zapisów i prowadzi do zbytniej szczegółowości i utrudnień w zakwalifikowaniu kosztów na wzmocnienie potencjału. Prowadzi to do wycofania się partnerów społecznych z ubiegania się o finansowanie takich działań. Utrudniają takie działania stosowane w niektórych projektach sztywne ramy czasowe oraz wyznaczenie zbyt krótkiego okresu na wywiązanie się z podjętych zobowiązań.

Tak więc w umowie partnerstwa powinna zostać zapisana wyraźnie zasada partnerstwa wraz z gwarancją przeznaczenia środków na wzmacnianie potencjału partnerów społecznych. Prezydium Komisji Krajowej podkreśla, że partnerzy społeczni powinni brać udział w procesie projektowania, monitorowania realizacji, ewaluacji oraz wyciągania wniosków na przyszłą perspektywę. Istotna jest rola związków zawodowych w obszarze zwiększania adaptacyjności pracowników do zmian zachodzących na rynku pracy oraz roli dialogu społecznego w kształtowaniu rynku pracy, polityki zatrudnienia oraz podnoszenia jakości pracy.

Partnerzy społeczni powinni być włączeni szczególnie w ramach celów „Bardziej inteligentna Europa”, „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” oraz „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”, „Europa bliżej obywatela”.

3. Autorzy wskazują jako kluczowe z punktu widzenia modernizacji gospodarki narodowej generowanie wysokiej jakości miejsc pracy poprzez rozwijanie podnoszenia kwalifikacji uniwersalnych oraz zdolności do ciągłego uczenia się. Związek będzie wspierał wszystkie działania w tym obszarze, ale wyraźnie podkreśla, że dotychczasowe wykorzystanie środków finansowych w aktualnej perspektywie i w latach poprzednich nie przyniosły zadowalających rezultatów, a formy zatrudnienia, które są wyraźnie popierane w projekcie - samozatrudnienie, elastyczne formy pracy, działalność gospodarcza nie będą podnosić jakości miejsc pracy i Związek jest im przeciwny jeżeli mają zastępować stosunek pracy.
4. Prezydium KK wnosi o przekazanie kryteriów podziału środków oraz określenie dla wskaźników algorytmu w celu zachowania transparentności przekazu informacji. Zastosowanie algorytmu jest warunkiem koniecznym, by wyeliminować uznaniowość przy podziale środków pomiędzy województwami, a tym samym spowodować, aby podział był sprawiedliwy. Jednocześnie w tym kontekście uzasadnione jest pytanie: do którego etapu prac nad umową partnerstwa podział środków w ramach poszczególnych województw oraz realizowanych celów może ulec zmianie.

5. Zdaniem Prezydium KK w zakresie oceny dotychczas prowadzonych konsultacji umowy partnerstwa w regionach miały one charakter bardziej informacyjny niż konsultacyjny. Wobec zaproponowanej formuły konsultacji on-line nie można było przedstawić szerszego stanowiska lub nawiązać polemiki w zakresie odpowiedzi na poszczególne pytania.
6. Z perspektywy wydatkowania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, istotne znaczenie mają wszystkie instrumenty, z których mogą korzystać państwa członkowskie w tym: umowa partnerstwa, React-EU oraz Krajowy Plan Odbudowy jako dokument służący realizacji reform i inwestycji, który stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego *Instrumentu na rzecz odbudowy i zwiększenia odporności*. Te dokumenty mają charakter uzupełniający się, powinny być konsultowane w tym samym czasie. Dlatego istotne jest, aby w dalszej części prowadzenia procesu konsultacji te dokumenty były analizowane łącznie.

Integralną częścią opinii Prezydium Komisji Krajowej jest tabela, w której Prezydium KK przedstawia uwagi szczegółowe do projektu umowy partnerstwa.

Gdańsk, 21 lutego 2021 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek